

Pohjois-Savon peruspalvelujen kustannusten ja niiden rahoituksen ennakointia

Tarkastelutapa

Seuraavassa tarkastellaan peruspalvelujen kustannuskehitystä koko maassa ja Pohjois-Savon seuduilla. Peruspalveluiksi luetaan kuntien opetustoimi, sekä sosiaali- ja terveystoimi. Laskelmat on suoritettu Pohjois-Savon liiton kehittämällä HEMAASU-ennakointimallilla, joka erittelee kustannuskehityksestä ikärakenteen vaikutukset. Mallia on kehitelty edelleen niin, että sillä voi karkeasti arvioida myös verotulojen kehityksen. Verotulojen kehitys on mallissa sidottu erilaisiin väestöennusteisiin ja -arvioihin sekä työpaikkojen ja arvonlisäyksen kehitysarvioihin. **Tämä on tehty siksi, että pelkän kustannuskehityksen ennakointi ei riitä, vaan alueen tulopohjan kehitys on myös ratkaisevaa palvelujen järjestämisessä.**

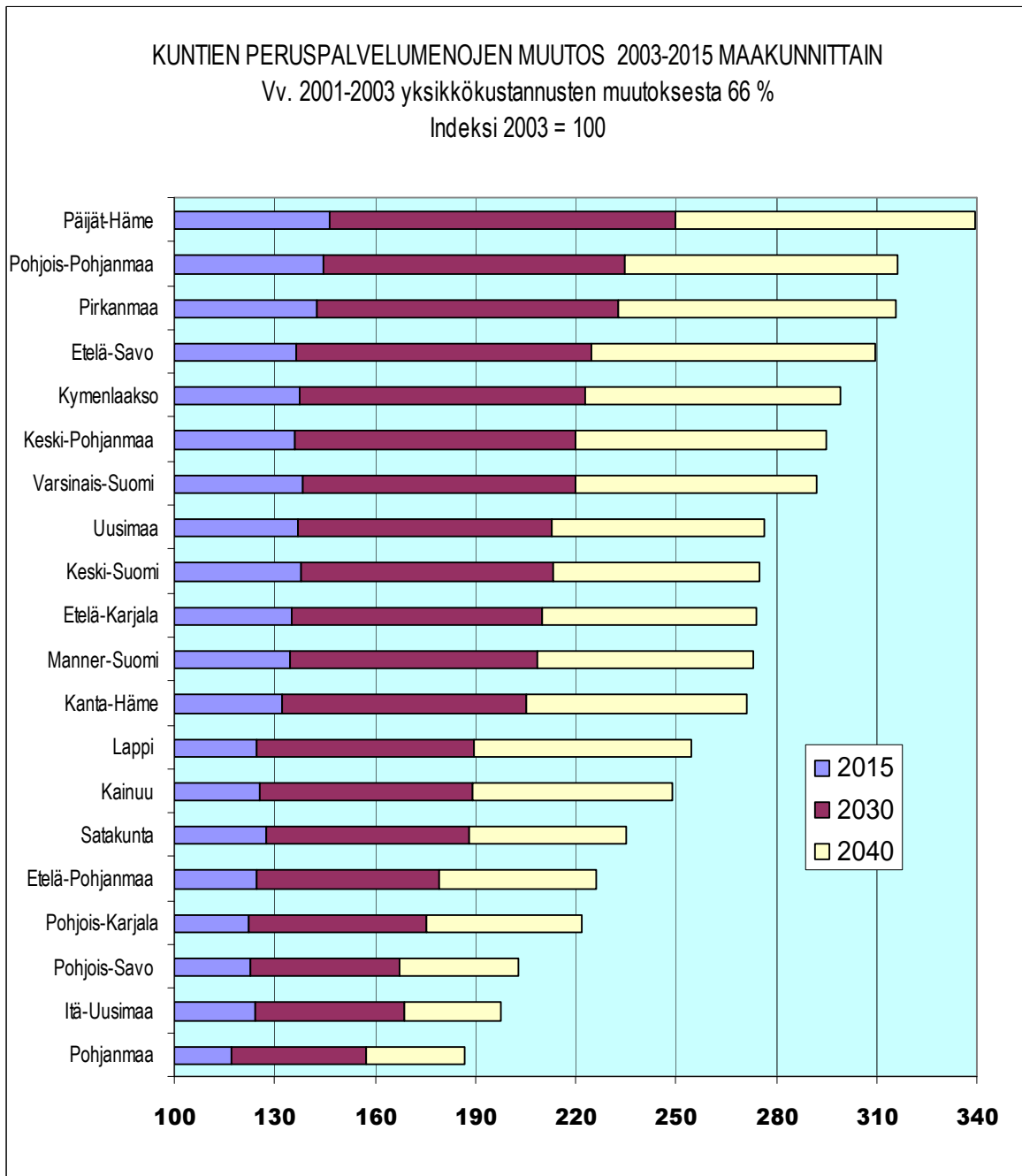
Karkea arvio verotuloista tehdään niin, että ensin arvioidaan verotettavan tulon kehitys, joka lasketaan vakio-osuutena arvonlisäyksestä. Vakio-osuus on vuosien 2000 - 2003 tasossa. Tuloverot saadaan kertomalla verotettavat tulot veroäyrin hinnalla. Mallissa on alueen veroäyrin keskihinta vuosina 1997, 2000 ja 2003. Kokonaisverotuloihin päästään lisäämällä tuloveroon muut kunnan perimät veromuodot (kiinteistövero, osuus yhteisöveron tuotosta ja muut verotulot). Näiden osuus tuloverosta säilytetään ennakointijaksolla v. 2003 tasolla. Tämä tarkoittaa sitä, että kunnan muilla tuloilla ja valtionosuuksilla rahoitetaan palveluista ennustejaksollakin sama suhteellinen osuus kuin v. 2003.

Verotulojen osuus Pohjois-Savossa em. peruspalvelujen kustannuksista v. 2003 oli 69 % ja peruspalvelujen kustannusosuus kuntien kaikista käyttötalousmenoina oli v. 2003 n. 68 %. Peruspalvelujen hallintomenot eivät sisälly laskelmissa peruspalveluihin. Veroäyrin hintakehityksen ennakoinnissa oletetaan, että kunnan muut menot (hallinto, tekninen toimi jne.) kehittyvät samaa tahtia kuin peruspalvelut.

Peruspalvelujen kehitys maakunnittain

Ennakointimallilla arvioitiin maakunnittain peruspalvelujen tulevaa kehitystä. Laskelmissa heijastettiin vv. 2001 - 2003 ikävakioidut kustannukset tulevaisuuteen kuitenkin niin, että em. kustannusmuutoksista otettiin huomioon vain 66 %. Laskelmat olivat sisäasiainministeriön tilaamia ja ne toimitettiin kaikille maakunnan liitoille ja maakuntien PARAS-hankkeen yhdyshenkilöille.

Maakunnittaiset erot muodostuivat huomattaviksi. Pohjois-Savo on vv. 2001 - 2003 kehityksen perusteella selvästi kolmen parhaan joukkoon lukeutuva maakunta (liite 1). Mainittakoon, että Pohjois-Savon kunnat järjestivät peruspalvelut jonkin verran koko maan keskiarvoa halvemmalla (Pohjois-Savo 3023 €/as., koko maa 3064 €/as.).

Kuvio
1

Seuraavassa taulukossa tarkastellaan kunkin peruspalvelun kehitysnäkymiä erikseen ja verrataan niitä koko maan kehitykseen. Tarkastelu on indeksitasoinen v. 2003 ollessa 100. Kehitysarvion pohjana ovat siis vuosina 2001 - 2003 havaitut muutokset 66 %:sesti.

	POHJOIS-SAVO			KOKO MAA		
	2015	2030	2040	2015	2030	2040
Opetustoimi	110	145	171	118	160	191
Terveydenhuolto	129	181	221	142	225	294
Vanhustenhuolto	137	206	262	162	328	489
Päivähoito	107	114	120	110	118	123
YHTEENSÄ	123	168	203	135	209	273

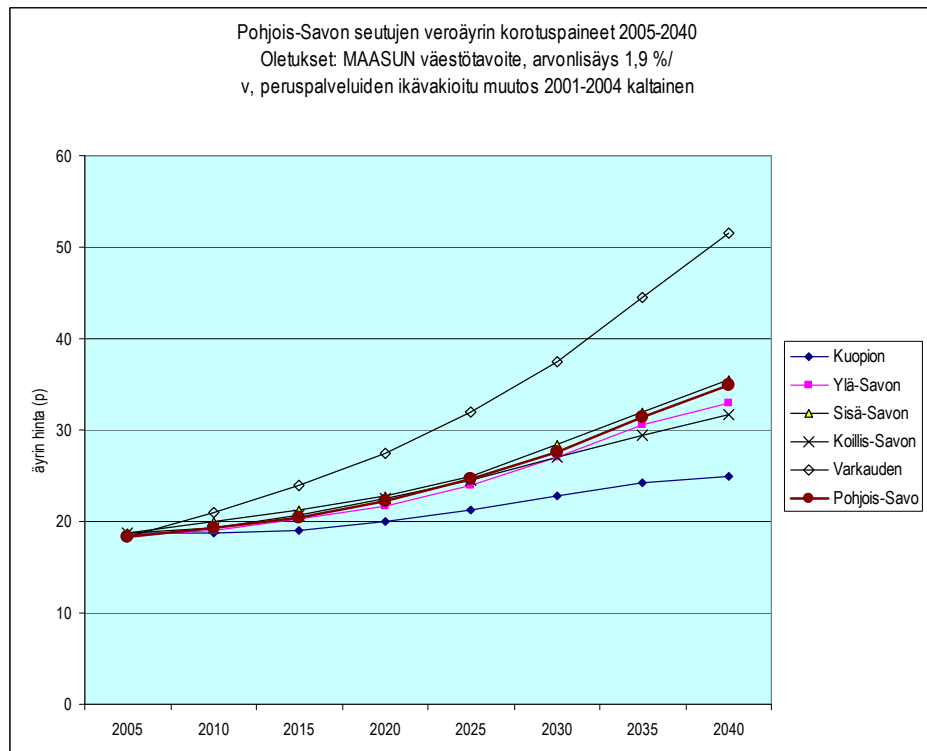
Opetustoimen ja päivähoiton kustannuskehitys on ollut Pohjois-Savossa lähimpänä koko maan kasvua, mutta kuitenkin parempi. Sitä vastoin terveydenhuollon ja varsinkin vanhustenhuollon kehitys on ollut selvästi koko maata parempi. Mainittakoon, että terveydenhuollon kasvut ovat olleet selvästi suurimmat Päijät-Hämeessä, Etelä-Savossa, Kymenlaaksossa, Varsinais-Suomessa, Kainuussa ja Pohjois-Pohjanmaalla. Suurimmat kasvut vanhustenhuoltomenoissa ovat olleet Pirkanmaalla, Uudellamaalla, Keski-Pohjanmaalla, Kanta-Hämeessä ja Lapissa.

Seutukunnittainen kehitys Pohjois-Savossa vv. 2001 - 2004 perusteella

Vuoden 2004 kuntien käyttötalouden tilastot on lisätty tarkasteluun. Pohjois-Savon tilanne heikkeni niiden perusteella huomattavasti. Tämä johtuu ennen kaikkea terveydenhuollon ja vanhustenhuollon erittäin voimakkaasta kasvusta (molemmat n. 10 %). Terveydenhuollossa suurimmat nimelliskasvut olivat Varkauden seutukunnassa (23 %), Kuopion seutukunnassa (10 %) ja Sisä-Savon seutukunnassa (8 %). Vanhustenhuollossa voimakkaimmat nimelliset kasvut olivat Ylä-Savon seutukunnassa (14 %), Varkauden seutukunnassa (13 %) ja Sisä-Savon seutukunnassa (12 %).

Oheisessa kuviossa ennakointimallilla on laskettu seutukunnittainen veroäyrin korostuspaine vuoteen 2040 saakka. Lähtöolettamuksena on vv. 2001 - 2004 peruspalvelujen ikävakioidut muutokset. Muutokset on otettu sellaisenaan eikä niitä ole siis pienennetty, kuten edellisessä maakunnittaisessa tarkastelussa. Seutujen väestökehitys on uuden maakuntasuunnitelman mukainen ja arvonnäkökulmaksi on käytetty 1,9 % vuodessa.

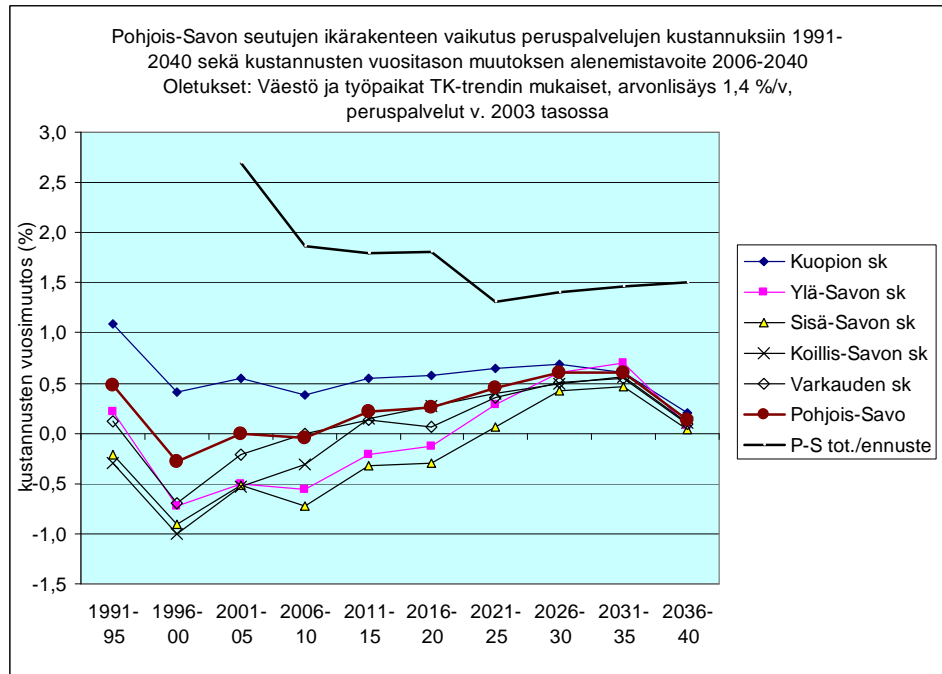
Kuvio 2

Vuosien 2001 - 2004 menokehitys johtaisi Varkauden seudulla veroäyrin kohoamiseen n. 50 penniin v. 2040 ja Pohjois-Savossakin veroäyrin hinta kohoaisi yli 30 pennin. Kuopion seudullakin kehitys johtaisi 25 penniin.

Tarkastelu osoittaa, että peruspalvelujen kehitys ei voi jatkua vuosien 2001 - 2004 kaltaisena. Kunnallistalouden ja kansantalouden näkökulmasta resurssit loppuvat nykyinenolla varsin pian. Edellisen havainnon perusteella mallilla tarkasteltiin sitä, millaisen palvelujen kasvukehityksen Pohjois-Savon kunnat kesäisivät, kun veroäyrin hinta annetaan vuoteen 2020 kohota 20 penniin, mutta sen jälkeen pidetään siinä tasossa.

3 Kuvio

Pohjois-Savon kuntien peruspalvelujen reaalikasvu vv. 2001 - 2004 oli 2,7 % vuodessa. Tämä tarkoittaa nimelliskasvuna n. 5,7 % vuodessa. Reaalikasvun on laskettava keskimäärin 1,8 %:iin vuoteen 2020 mennessä, ja silloinkin veroäyrin hinta kohoaisi 20 penniin. Tämän jälkeen reaalikasvun on pienennyttävä vielä n. 1,3 - 1,5 %:n vuositasolle. **Tavoite on vaativa siksi, että ikärakenteen vanheneminen aiheuttaa korotuspaineita koko ajan ja "marginaali" palveluiden kehittämiseen pienenee.**

Samassa kuviossa on seutukunnittain esitetty ikärakenteen vaikutukset palvelujen menokehitykseen. Siitä voidaan havaita, että vuodesta 1995 lähtien ikärakennetekijä lisää jatkuvasti peruspalvelujen korotuspaineita muualla paitsi Kuopion seudulla, jossa ne ovat koko ajan 0,5-0,7 % vuosittain. Tarkastelu on kaikkia peruspalveluja koskeva. Korotuspaine kohdistuu kuitenkin valtaosaltaan vanhustenhuoltoon ja jonkin verran myös terveydenhuoltoon, mutta päivähoitossa ja opetustoimissa lasten ja nuorten määrä vähenee ja pienentää korotuspaineita.

Johtopäätöksenä voidaan todeta, että **ikärakennetekijä ei ole ollut eikä tule olemaan suurin syy peruspalvelujen kustannusten kasvuun, vaan palvelujen tuotantotapa ja tehokkuus sekä huono reagoitiherkkyys esim. ikärakenteesta johtuviin muutoksiin.**

2. Mitä kuntien yhteistyöhön liittyviä hankkeita tai hyviä käytäntöjä alueellanne on meneillään:

2.1 Käytössä olevat palvelutoimintoihin liittyvät kuntien hyvät yhteistyökäytännöt, ylikunnalliset, seudulliset tai maakunnalliset yhteistyöstrategiat

Kuopion seutu

Kumppanit	Terveystoimi	Sosiaalitoimi	Sivistystoimi	Elinkeinopalvelut	Tekninen toimi	Muu
Kuopio, Maaninka, Siilinjärvi, Karttula	Päihdepalvelusäätiö	Sijaishuoltoyksikkö	Oppilashallintojärjestelmä (ei Maaninka)		Liikennestrategia, matkojenyhdistelykeskus	Kuopion seudun seutuhallitus, aluekeskushjelma, seutustrategia, tulkikeskus
Kuopio, Karttula		Kuluttaja- ja velkaneuvonta	Kirjastotoimi, kansalaisopisto		Pihkainmäen koulun hoito	
Kuopio, Siilinjärvi, Maaninka, Nilsä	Hammaslääkäreiden viikonloppu- ja arkipyhäpäivystys					
Kuopio, Siilinjärvi, Maaninka, Nilsä, Leppävirta	Lääkäreiden yhteispäivystys yöaikaan					
Kuopio Siilinjärvi, Maaninka					Hygienialain mukainen valvontapalvelu	KELAN ja kuntien yhteispalvelupiste
Kuopio, Siilinjärvi, Karttula, Savon ammatti- ja aikuisopisto			II asteen koulutuksen yhteistyösopimus			
Kuopion, Siilinjärvi, Maaninka, Varkaus						Eläinlääkäripäivystys
Siilinjärvi, Maaninka	Terveydenhuollon ky		Kansalaisopisto			
Maaninka			Lukiopalvelut muualta			ATK -palvelut ulkoistettu
Kuopio, Tervo		Kuluttaja- ja velkaneuvonta, sosiaaliasiamiespalvelut P-S SHP				
Kuopio, ym.	Kuopion ja KYS:n hammaslääkäreiden yhteistyö iltaisin ja viikonloppuisin, Ilmanlaadun seuranta	Nuorten työpajatoiminta	Itäsuomalainen oppimisverkosto Liikuntareititöt, kulttuuritoimintoja	Maatalouslomitus Sisä-Savon kanssa	Jätehuolto, taajama-alueen palveluliikenne, seutuliiikenne, rakennusvalvonta	Alueellinen hankintatoimi, ruokahuolto,

Koillis-Savo

Kumppanit	Terveystoimi	Sosiaalitoimi	Sivistystoimi	Elinkeinopalvelut	Tekninen toimi	Muu
Nilsä, Juankoski, Kaavi, Tuusniemi, Rautavaara			Kirjastoyhteistyö (Juankoski, Nilsä)	Koillis-Savon Kehitys Oy		Yhteistyöneuvottelukunta, Koillis-Savon hankintarengas
Juankoski, Kaavi, Tuusniemi	Kansanterveystyön ky	Eräät sosiaalipalvelut, velkaneuvonta, kuluttajaneuvonta	Harjaantumisopetus	Elinkeinopalvelut, maatalouslomitus	Koillis-Savon Vesi Oy	Strateginen yhteistyö (Juankoski, Kaavi)
Nilsä-Rautavaara	Terveystoimen palveluja			Lomituspalvelut, maaseutuviranomaistehtävät	Rakennustarkastus, ympäristönsuojelu	

Ylä-Savo

Kumppanit	Terveystoimi	Sosiaalitoimi	Sivistystoimi	Elinkeinopalvelut	Tekninen toimi	Muu
Iisalmi, Keitele, Kiuruvesi Lapinlahti, Pielavesi, Sonkajärvi, Varpaisjärvi Vieremä	Iisalmen Sairaala (Ylä-Savon terveydenhuollon ky), Vaalijala	Ylä-Savon sosiaalipäivystys	Ylä-Savon ammatillisen koulutuksen ky, Mahis-hanke, kirjastoverkko/kirjastonjohtaja, kansalaisopisto, musiikkiopisto	Maataloussihteeri	Ylä-Savon jätehuolto Oy, ympäristönsuojelusihteeri	Ylä-Savon Kehitys Oy, seutustrategiatyö, Ylä-Savon seutuverkko ja sen palvelut, sijaisjärjestelyjä, toimielimiä
Iisalmi, Kiuruvesi Lapinlahti, Sonkajärvi, Vieremä					Ylä-Savon Vesi Oy	
Lapinlahti -Varpaisjärvi	Perusterveydenhoito		Kirjastotoimi, kansalaisopisto	Elinkeinoyhteistyö, maataloussihteeri, maatalouslomitus	Ympäristösihteeri, rakennustarkastajat,	Palkka- ja taloushallinto, kuluttajaneuvonta
Lapinlahti -Varpaisjärvi, Nilsinä, Rautavaara	Ympäristöterveydenhuolto					

Sisä-Savo

Kumppanit	Terveystoimi	Sosiaalitoimi	Sivistystoimi	Elinkeinopalvelut	Tekninen toimi	Muu
Suonenjoki, Rautalampi, Tervo, Vesanto, Karttula	Terveydenhuollon ky	Lastensuojelu	Sivistys- ja kulttuuri, erityisopetus	Maatalouslomitus	Jätehuolto, vesihuolto	Sisä-Savon Seutuyhtymä ky
Rautalampi, Vesanto	Perusturvajohtaja					
Suonenjoki, Rautalampi						Erityisviranhaltijayhteistyö
Karttula, Tervo, Vesanto		Eduvalvonta				Viranhaltijayhteistyö

Keski-Savo

Kumppanit	Terveystoimi	Sosiaalitoimi	Sivistystoimi	Elinkeinopalvelut	Tekninen toimi	Muu
Varkaus, Leppävirta	Yhteistyö terveystoimissa, erikoissairaanhoidon, Varkauden sairaala		Koulupalvelujen yhteistyö, tuntikehyslinjaukset, musiikkiopistoyhteistyö, kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelujen tuottaminen		Vesihuolto, jätevesihuolto, jätehuolto	Varkauden talousalueen aluekeskusstrategia,

Maakuntataso

Tiehallinto	Liikennejärjestelmäsuunnittelu, liikenneturvallisuussuunnittelu					
P-S SHP ky	Yhteispäivystys, aluelaboratorio, alueellinen lääkehuolto, hankintatoimi, päihdehuollon yhteisjärjestelyt, digitaalinen kuvantaminen ja kuvansiirto, aikuispsykiatrian avohoito					
P-S:n Sos.turvayhd.	Pohjois-Savon dementiahdistyksen Muistiluotsi -hanke					
	P-S:n sairaanhoitopiiri, KYS, Vaalijala		Pohjois-Savon amk, Savon koulutuskuntayhtymä			Pohjois-Savon liitto

2.2 Tavoiteltavat yhteistyömuodot

Kumppanit	Terveystoimi	Sosiaalitoimi	Sivistystoimi	Elinkeinopalvelut	Tekninen toimi	Muu
Kuopion seutu						
Kuopio, Siilinjärvi, Maaninka, Nilsinä	Hammaslääkäripäivystyksen laajentaminen, työterveyshuollon alueellistaminen, erikoislääkäripalvelujen järjestäminen seutukunnalle, potilas- ja sosiaaliasiamiespalvelut	Perheasema, edunvalvonta	Seudullinen liikuntastrategia		Vesihuolto- ja Kiinteistöyhtiö	Talous- ja henkilöstöhallintoyhteistyö, muu seudullinen yhteistyö
Kuopio, Siilinjärvi, Karttula,			ATK -palvelut/ oppilashallintojärjestelmä, arviointijärjestelmä			
Kuopio, ym.	Ympäristöterveydenhuollon seudullistaminen	Nuorten työpajatoiminta	Pohjois-Savon urheiluakatemia			Itäsuomalainen oppimisverkosto
Ylä-Savo						Kuntapalvelukeskuksen selvittäminen
Koillis-Savo		Sosiaalipäivystys	Kirjastoyhteistyö, harjaantumisopetus			
Sisä-Savo						
Rautalampi, Vesanto		Perusturvaprosessin yhdistäminen			Vesihuolto	Laskentatoimi, palkkahallinto
Tervo			Kirjastoyhteistyö Kuopion kanssa			
Karttula, Tervo						Henkilöstön yhteiskäyttö, yhteislautakunnat
Keski-Savo			Rautalammin ratsastuslukion jatkokoulutusmahdollisuus			

Maakuntataso

ISO	Yhteisiä strategioita hyvinvointipalvelujen systemaattiseksi kehittämiseksi
Kuopion yo	Kuopion yliopiston ja Savonia -amk:n yhteistyö, palveluita maakunnallisina
MLL	P-S:n SHP:n ja terveydenhuollon kuntayhtymien toiminnan yydellenarviointi, toisen asteen koulutuksen alueellinen organisointi, amk:n toimintamalli

2.3 Palvelujen organisointiin liittyvät valtakunnallisesti merkittävät ja kiinnostavat hankkeet

Maakuntataso	<p>Eräitä lastensuojelun erityispalveluita Pohjois-Savon, Etelä-Savon, Itä-Savon, Pohjois-Karjalan ja Keski-Suomen sairaanhoitopiirien yhteisen laboratorion perustaminen</p> <p>Kehitysvammalain ja vammaispalvelulain yhdistäminen, Vaalijalan toiminnan laajentaminen Keski-Suomeen Erityishuoltopiirien hallinto- ja toimintarakenteen arvioiminen, erityishuoltopiireistä osaamis- ja resurssikeskuksia.</p> <p>KYS-erityisvastuualueen aluetietojärjestelmähanke</p> <p>Hämeenlinnan seudun 4-5 kunnan yhteinen elinkeino- ja palvelustrategia</p> <p>Kainuun maakuntakokeilu</p>
Kuopion seutu	<p>Alueellisen vesihuolto-yhtiön perustaminen Kuntien talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus Kiinteistö- ja toimitilajohtamisen yhteistyöselvitys Ympäristöterveydenhuollon seudullistaminen Kuntien toimitilayhtiön perustaminen ATK -palvelujen ulkoistaminen Kunnossa kaikenikä kokeilu kodinhoidossa</p>
Ylä-Savo	
Lapinlahti	Sosiaali- terveys- ja sivistyspalvelut yhden lautakunnan alla Kunnan organisaatiossa perheosasto, terveysosasto ja tekninen osasto
Sonkajärvi	Hakemus YritysSuomi -hankkeen pilotiksi. Kuntien perusterveydenhuollon yhdistäminen Ylä-Savon terveydenhuollon kuntayhtymään
Koillis-Savo	<p>Yhteistyötarve sosiaalipäivystyksessä Juankoski - Kaavi ja Nilisä -Rautavaara kuntaparihankkeet</p>
Keski-Savo	<p>Leppävirran ja Heinäveden yhdistymisselvitys Sosiaalisen yritystoiminnan kehittämistoimet (WARKOP) Pieksänmäen kaupungin ja Pieksänmaan yhdistymisselvitys</p>
Ylä-Savo	<p>Erikoissairaanhoidon siirtäminen valtiolle, toimeentulotuen siirtäminen KELA:lle Ylä-Savon seutukunnan yhteinen palvelutuotanto selvitettävä</p>
Sisä-Savo	
Rautalampi	Sosiaalitoimen vanhustenhuollon ja kotipalvelun kehittämishankkeet

2.4. Käynnissä olevat kuntien yhdistymiseen tähtäävät valmistelut

Ainoastaan Leppävirta ja Heinävesi ovat käynnistäneet selvityksen, mutta Heinävesi on tehnyt kielteisen päätöksen.

KYSELY KESKEISISTÄ ALUEIDEN ERITYISPIIRTEISTÄ JA PALVELURAKENTEEN KEHITTÄMISESTÄ

3 Palvelujen järjestäminen ja tuottaminen eri vaihtoehtojen näkökulmasta

Kysymyksessä tuli tarkastella palveluja erikseen kunkin muutosmallin – peruskuntamallin, aluekuntamallin ja piirimallin – näkökulmasta.

Kysymys oli asetettu: Miten järjestäisitte alueellanne...

Yhteenveto on koottu suoraan kuntien ja järjestöjen vastauksista. Mukana on kaikkien 23 kunnan vastaukset sekä kuntayhtymien ja järjestöjen vastaukset soveltuvin osin. Malleja vertailtaessa on huomioitava, että yksi vastaaja on voinut vastata järjestävänsä palvelut useammalla mallilla. Kaikki vastaajat eivät ole vastanneet kaikkiin kysymyksiin tai arvioineet kaikkia palveluja kaikkien mallien näkökulmasta. Useimmat vastaajat ovat valinneet ensin näkökulman ja sen jälkeen arvioineet palvelujen järjestämistä johdonmukaisesti tästä lähtökohdasta. Palvelusarake ei näin ollen ole summattavissa.

SOSIAALI- JA TERVEYSTOIMI

Peruskuntamalli	Aluemalli	Piirimalli	Muu malli
ENNALTAEHKÄISEVÄT PALVELUT			
8 kuntaa (ml. Kuopio) ilmoittaa järjestävänsä palvelut peruskuntamallilla, mutta edellyttää silti yhteistyötä hallintokuntarajojen sekä kuntien ja 3. sektorin välillä, voidaan soveltaa tilaaja-tuottaja mallia (tuottajan yksityinen tai julkinen sektori) (mikäli peruskuntamalli toteutuu, Vesanto katsoo kuuluvansa Kuopion kaupunkiin)	2 kuntaa arvioi järjestävänsä aluekunta-mallilla ja kaksi kuntaa arvioi aluemallin soveltuvan parhaiten mm. kampanjaluonteiseen ennaltaehkäisyyn (pääteiden käytön ennaltaehkäisyssä yksi kunta arvioi tarvittavan EU:n tason yhteistyötä)	yksi kunta arvioi, että mikäli piirimalli toteutuu, käytännöt tulee säilyä peruskunnissa, Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri yhdistäisi perusterveydenhuollon, erikoissairaanhoidon, vanhusten laitoshoidon ja päihdepalvelut saman hallinnon alle	15 kuntaa ilmoittaa järjestävänsä palvelut nykyisellä kuntamallilla (=kunta itse tai kuntayhtymä järjestää) täydennettynä monipuolisella kuntayhteistyöllä kahden kunnan mukaan valtaosa ennaltaehkäisevistä toimenpiteistä on tehtävä perus/lähikunnassa yli hallintokuntarajojen (mm. moniammatillinen yhteistyö ja varhainen puuttuminen) mutta esim. äitiysneuvola toiminta, tiedottaminen ja valistus ja strategiatyö voi olla seudullista
PERUSTERVEYDENHUOLTO			
7 kuntaa (ml. Kuopio) ilmoittaa järjestävänsä palvelut selkeästi peruskuntamallilla, soveltaen kuntayhteistyötä, tilaaja-tuottaja mallia ja käyttäen ostopalveluja, tukipalvelut (röntgen, laboratorio, yöpäivystys, suunhoito) voivat olla seudullisia tai alueellisia, uutta tekniikkaa hyödynnettävä (etäkonsultaatio), yhden kunnan mukaan vanhustenhuolto on oltava perusterveydenhuollon yhteydessä, yhden kunnan mukaan kaikissa malleissa voisi lisätä perus- ja erikoissairaanhoidon yhteistä organisoimista. Kolme järjestöä (SDP, SAK, P-S Vasemmisto) järjestäisi peruspalveluksen peruskuntamallilla	3 kuntaa ilmoittaa järjestävänsä palvelut alue- tai maakuntamallilla (yhden kunnan mukaan paras on peruskunta/ aluekuntamallin yhdistelmä jossa perusterveydenhuolto on lähikunnalla), kommentteja: aluekuntamallissa voidaan kuntayhtymiä purkaa ja peruserikoissairaanhoidon voidaan integroida perusterveydenhuollon osaksi, toisaalta yksi kunta toteaa, että alueellisesta monitoimijorganisaatiosta tulisi liian raskas	4 kunta pitää myös piirimallia mahdollisena vaihtoehtona peruskuntamallille kun lähipalvelut säilytetään kommentteja: piirimalli (perus- ja erikoissairaanhoidon yhdistäminen) heikentäisi lähipalveluja ja resurssit kohdentuisivat todennäköisesti erikoissairaanhoidon, piirimallia pidetään kahden kunnan vastauksessa kuitenkin mahdollisena jos lähipalvelut säilytetään; piirimalli tuo oikean hoidonparrastuksen ja poistaa päällekkäisyyksiä, piirimallissa voidaan soveltaa tilaaja-tuottaja mallia tehokkaasti (yhden kunnan kommentti)	8 kuntaa ilmoittaa järjestävänsä nykymallilla (= kunnan omana työnä tai kuntayhtymänä) mutta kuntayhteistyössä ja tuottamalla seudullisesti tukipalvelut (mm. röntgen, laboratorio, apuväline-toiminta, lääkehuolto, materiaalihallinto) 5 kunnalla ehdotuksia muista malleista: esim. "kuntapoolimalli" =kuntapari/isäntäkuntamalli yhdistettynä kuntien erikoistumiseen tai nykyinen kuntayhtymämalli (ky mallia kannattaa Sisä-Savo, kuntaparimallia (ns. isäntäkuntamalli) kannattaa Lapinlahti-Varpaisjärvi ja Siilinjärvi-Maaninka, kolmen kunnan yhteistyömallia (nyk. kuntayhtymä) kannatetaan Juankoski-Kaavi-Tuusniemi alueella täydennettynä Niisiä-Rautavaara kuntaparityöskentelyllä)

Peruskuntamalli	Aluemalli	Piirimalli	Muu malli
ERIKOISSAIRAANHOITO			
	2 kuntaa järjestäisi erikoissairaanhoidon aluekuntamallin mukaisesti, toinen kunnista arvioi, että tällöin voidaan esh:n ja maakuntaliiton organisaatiot yhdistää	5 kuntaa järjestäisi esh:n nykyisen sairaanhoitopiirin mukaisesti, joista kaksi siirtäisi erityisen kalliit hoidot valtion vastattavaksi, Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri järjestäisi perusterveydenhuollon, erikoissairaanhoidon ja vanhusten laitoshuollon saman hallinnon (piirin) alle	15 kuntaa järjestäisi erikoissairaanhoidon viiteen, yliopistosairaaloista muodostettuun ns. ”miljoonapiiriin”, näistä 7 kuntaa järjestäisi erityisen kalliit hoidot miljoonapiireihin ja 8 kuntaa koko erikoissairaanhoidon, samalla perusterveydenhuollon ja esh:n raja on saatava nykyistä joustavammaksi, 7 kuntaa järjestäisi erityisen kalliit hoidot valtion kustannettavaksi, muutama kuntaa eriyttäisi kokonaan yksityisen palvelutarjonnan shp:stä yksi kunta ei vastaa kysymykseen Vaalijalan kuntayhtymän mukaan vammaisten erityishuolto tarvitsee n. 500.000 asukasohjan; nykyinen jako kolmeen sairaanhoitopiiriin pilkkoo liian pieniin osiin
SOSIAALIHUOLTO			
7 kuntaa ilmoittaa tuottavansa sosiaalihuollon palvelut peruskuntamallilla (yhden kunnan mukaan väh. 10.000 as. väestöpohjalla) täydennettynä kuntayhteistyöllä vähintään seutasolla ja ostopalveluilla (tilaaja-tuottaja malli) tai järjestämällä seudullisesti mm. vammaisten kuljetukset, sosiaalipäivystys, työllistämistoiminta, päihdehuollon erikoispalvelut,	4 kuntaa pitää aluekuntamallia mahdollisena (yhden kunnan mukaan paras on peruskuntamallin ja aluemallin yhdistelmä jossa päivähoito ja vanhuspalvelut ja sosiaalityö ovat lähikunnan vastuulla)	2 kuntaa pitää piirimallia mahdollisena (esim. vaativat lastensuojelupalvelut kuten sijaishuolto ja konsultaatio, oikea hoidon porrastus)	7 kuntaa ilmoittaa järjestävänsä nykykuntamallilla (=kunta itse tuottaa) täydennettynä kuntayhteistyöllä: seudullisesti mm. erityispäivähoito, riita- ja rikosasiainsovittelevuoto, perheasiainsovittelevuoto, kasvatustukivuoto, sosiaalipäivystystukivuoto, tukiasuminen ja siirtäen valtiolle kotihoidon tuki, elatustuki ja oikeusturvapalvelut 5 kuntaa kannattaa muuta mallia = ”kuntapooli” malli (sopimusperusteinen tai nykyinen kuntayhtymämalli) yhdistettynä kuntien erikoistuneeseen työnjakoon, liikelaitos tai yhtiömuotoisena voitaisiin tuottaa rekrytointi, varamies ja koulutuspalvelut (=Koillis-Savon kunnat)
SOSIAALI- JA TERVEYDENHUOLLON PALVELUKETJUT			
7 kuntaa arvioi järjestävänsä peruskuntamallilla, mutta minkään mallin ei todeta johtavan automaattisesti toimiviin palveluketjuihin, lisäksi tarvitaan yhteistyötä yritysten ja 3.sektorin palvelutuottajien välillä	4 kuntaa arvioi aluemallilla saavutettavan hoitoketjuissa parhaat tulokset (piiri- ja aluemallin parannellulla mallilla), myös perus- ja aluekuntamallien paras yhdistelmä toimii	yksi kunta arvioi piirimallin parhaaksi, mutta perusterveydenhuolto on pidettävä erillään erikoissairaanhoidosta	12 kuntaa ilmoittaa järjestävänsä nykykuntamallilla, mutta erityisosaamista edellyttävät palvelut on tuotettava seudullisesti tai alueellisesti, tärkeitä palveluketjuja ovat mm. vuodepaikat esh:sta kotiutuville, perusterveydenhuolto-esh palveluketju, vanhustenhuollon palveluketju (sos-pth-esh), kotipalvelu-kotisairaanhoidon palveluketju

Peruskuntamalli	Aluemalli	Piirimalli	Muu malli
SOSIAALI- JA TERVEYDENHUOLLON ERITYISPALVELUT (esim. erityisen vaativa erikoissairaanhoito)			
<p>1 kunta järjestäisi peruskuntamallilla, edellyttäen kuitenkin kuntayhteistyötä vähintään seututasolla (mm. A-klinikka, laitostarkkaisuhoito, huumevierotus, selviämisasema)</p> <p>Vaalijalan kuntayhtymä järjestäisi erityisen vaativan erikoissairaanhoidon palvelut peruskunta- ja piirimallin sovellutuksella. Tavoitteena voisi olla nykyisten 17 erityishuoltopiirin vähentäminen alle kymmeneen kuntayhtymään.</p>	<p>2 kuntaa järjestäisi aluemallilla (tai peruskunta- aluekunta yhdistelmä)</p>	<p>Kuopio kannattaa erikoissairaanhoidon organisoimista nykyistä isompiin piireihin ja piirien erikoistumista (esim. avosydänkirurgia)</p>	<p>16 kuntaa kannattaa erityisen kalliiden hoitojen järjestämisen/kustannusvastuiden siirtämistä valtiolle ja/tai erityisen kalliiden hoitojen tai sh-piirien yhdistämistä viideksi ns. miljoonapiiriksi, mallia yksi kunta täydentää tilaaja-tuottaja mallilla, yksi kunta korostaa, että kunnilla tulisi olla esh:n kilpailuttamismahdollisuus</p> <p>2 kuntaa ilmoitti järjestävänsä nykykuntamallilla (edellyttäen esh:lle riittävää resursseja ja työnjako sairaanhoitopiirien kesken)</p>

OPETUS- JA KULTTUURITOIMI

Peruskuntamalli	Aluemalli	Piirimalli	Muu malli
PERUSOPETUS			
11 kuntaa järjestäisi selkeästi peruskuntamallilla (ml. Kuopio), täydennettynä kuntayhteistyöllä mm. vaativassa erityisopetuksessa ja kielten opetuksessa, yksi kunta kommentoi, että mikäli 20-30.000 as. peruskuntamalli, niin tarvitaan yhteinen lautakunta ja yhteisenä mm. palkanlaskenta, ostot, ruokahuolto Kolme järjestöä (SDP, SAK, P-S Vasemmisto) järjestäisivät perusopetuksen peruskuntamallilla	2 kuntaa kommentoi, että aluemallilla voi saada etua mm. tukipalveluissa ja vaativassa erityisopetuksessa, oppimateriaaleissa, hankinnoissa, henkilöstön rekrytoinnissa ja koulutuksessa, toisaalta luo hallintoa ja byrokratiaa		10 kuntaa ilmoitti järjestävänsä palvelut nykykuntamallilla (=kunta itse tuottaa) täydennettynä kuntayhteistyöllä mm. harjaantumis- ja erityisopetuksessa, osa toimintoista voi olla kuntapari, peruskunta tai aluemallilla tuotettuja (= mm. oppimateriaalit, hankinnat, rekrytoinnit, varamiespalvelut) Koillis-Savossa kannatetaan 7 -9 luokkien opetuksen järjestämistä kuntaparina (Nilsia, Juankoski, Kaavi) yksi kunta katsoo, että koko opetustoimi on järjestettävä seudullisesti mutta perusopetus lähipalveluna
LUKIOKOULUTUS JA TOISEN ASTEEN AMMATILLINEN KOULUTUS			
7 kuntaa ilmoittaa järjestävänsä lukiokoulutuksen peruskuntamallilla; Kuopio ehdottaa että selvitetään seudulliset yhteistyömallit lukio ja II-asteen opetuksessa, yhden kunnan mukaan lukio ja II-aste voisivat toimia samassa organisaatiossa. Kolme kuntaa toteaa, että lukioverkkoa joudutaan tarkastelemaan oppilasmäärien vähentyessä malleista riippumatta Järjestöt ja kuntayhtymät ovat peruskuntamallin kannalla mutta kannattavat yhteistyötä seutujen ja koulutusmuotojen välillä (erit. lukio/II-aste)	5 kuntaa pitää aluemallia mahdollisena, mutta lukio on pidettävä lähikunnan palveluna, että lukio ja II-aste yksikkökokoja on kasvatettava ja palvelut tuotettava seutu- tai laajemmalla alueella, aluemalli toisi etua myös koulukiinteistöjen hallintaan mutta toisaalta voi lisä monimutkaisuutta Ylä-Savon ammat.k.ky kannattaa seutumallia, jossa ammatillinen lukio, kansalaisopisto ja aikuiskoulutus yhdessä seudullisessa organisaatiossa	7 kuntaa ilmoittaa järjestävänsä piirimallilla (=ky malli) II-asteen opetuksen, mutta edellyttää hajautettua toimipisteverkostoa, myös lukiopiirimallia pidetään mahdollisena (4 kuntaa) jolloin kuitenkin turvattava erityislukioiden asema,	11 kuntaa ilmoittaa järjestävänsä nykykuntamallilla, mutta oppilasmäärien vähentyessä kyseeseen voi tulla lähikuntien lukiopiirit, erityislukioiden säilytettävä mallista riippumatta, pieniin lukioihin voisi soveltaa virtuaaliopetusta, yksikkökokoja arvioidaan kasvavan 7 kuntaa ehdottaa lukioiden ja II-asteen opetuksen yhdistämistä esim. niin, että on yksi maakunnallinen järjestäjä ja yksi ylläpitäjä

Peruskuntamalli	Aluemalli	Piirimalli	Muu malli
AMMATTIKORKEAKOULUTUS (jos ei siirretä valtion tehtäväksi)			
	3 kuntaa järjestäisi aluekuntamallilla (joista yksi pitää aluekuntamallia mahdollisena nykymallin ohella)	13 kuntaa järjestäisi nykyisellä mallilla (=piirimalli?); näistä 5 lisäksi syventäisi yhteistyötä yliopiston kanssa, yksi kunta korostaa, että yksiköt tulee säilyttää nykyisillä paikkakunnilla	yksi kunta järjestäisi kuntien omistaman osakeyhtiön mallilla, yksi kunta järjestäisi amk:n II-asteen organisaatioon, kolmen kunnan mukaan malleilla ei ole vaikutusta järjestämiseen
KULTTUURI-, KIRJASTO-, LIIKUNTA- JA NUORISOTOIMEN PALVELUT			
7 kuntaa ilmoittaa järjestävänsä peruskuntamallilla täydennettynä kolmannen sektorin yhteistyöllä ja kuntayhteistyöllä mm. liikunta- paikkojen kunnossapidossa (voi olla myös kuntien liikelaitos), tapahtumien markkinoinnissa, hallinnossa, palveluja voidaan ostaa yrityksiltä (esim. liikuntapalveluja)	4 kuntaa arvioi aluekuntamallilla saavutettavan etuja eräissä palveluissa mm. kirjastotoimessa, tapahtumien järjestämisessä ja liikunta- paikkojen hoidossa (jossa voi toimia myös Oy malli) ja kapea-alaisten kulttuuripalvelujen tuottamisessa esim. teatteri, musiikki	yhden kunnan mukaan kirjastojen ja kansalaisopistojen hallinto voi olla myös piirimallin mukaan järjestetty	7 kuntaa järjestäisi nykykuntarakenteella, mutta korostavat järjestöjen ja kaupallisten palvelutuottajien merkityksen kasvavan esim. tapahtumien tuotannossa ja markkinoinnissa, myös isäntäkuntamalli on mahdollinen 8 kuntaa järjestäisi ko. toimialan palvelut muulla mallilla kuten kuntaparimallilla (ylläpitäjäkunta + yhteislautakunta) tai seutuyhteistyöllä kirjastotoimessa (hankinnat, tietokannat, henkilöstö- ja talous) ja kulttuuritoimessa ja kansalaisopistossa, liikuntapalveluja (golf, laskettelu, uimahalli) voidaan ostaa myös yksityiseltä palvelun tuottajalta, muutama kunta katsoo kuntien roolin toimialan palvelutuotannossa vähenevän ja yritysten ja järjestöjen merkityksen kasvavan

TEKNINEN TOIMI, ELINKEINOJEN KEHITTÄMINEN

Peruskuntamalli	Aluemalli	Piirimalli	Muu malli
KAAVOITUKSEEN JA MAANKÄYTÖN SUUNNITTELUUN LIITTYVÄT PALVELUT			
6 kuntaa (ml. Kuopio) järjestäisi peruskuntamallilla kaavoituksen, seutuyhteistyö korostuu mm. asunto- ja tuotantoalueiden kaavoituksessa (etuja mm. yhdenmukaiset käytännöt ja normit)	4 kuntaa järjestäisi aluemallilla, tosin yksi perus- ja aluekuntamallin parhaan yhdistelmän kannalla ja yksi kunta katsoo, että asemakaavoitus tulee säilyä peruskunnalla		8 kuntaa ilmoittaa järjestävänsä kaavoituksen nykykuntamallilla, mutta täydennettynä ostopalveluilla konsulteilta ja kuntayhteistyöllä esim. paikkatietoaineistot, myös kuntapari-malli on mahdollinen 5 kuntaa kannatta kuntayhteistyötä nykyisiä kuntia laajemmalla alueella täydennettynä ostopalveluilla
ELINKEINOPOLITIIKKAAN JA ALUEELLISEEN KEHITTÄMISEEN LIITTYVÄT PALVELUT/TOIMINNOT			
kuusi kuntaa järjestäisi peruskuntamallilla täydennettynä yhteistyöllä yrittäjien kanssa (vaikka kunta olisikin seudullisen kehittämissyhtiön ylläpitäjä)	kaksi kuntaa järjestäisi aluekuntamallilla		16 kuntaa järjestäisi seutumallilla (=nykymalli); Koillis-Savossa, Sisä-Savossa, Ylä-Savossa seudullinen kehitysyhtiö vastaa tavoite 1 ohjelmien toteutuksesta ja aluekehitysohjelmien toteutuksesta mutta lähipalveluna hoidetaan mm. yrittäjäneuvonta ja kunnan kehittäminen, myös kuntapari-työskentely mahdollinen, yksi kunta kannattaa Yrityssuomi 2013 konseptia ja yksi kunta arvioi, ettei kehitystyö säteile laajemmalle alueelle, Kuopio ja Siilinjärvi tiivistävät elinkeino yhteistyötä, yksi järjestö (Savon yrittäjät) järjestäisivät neuvontapalvelut palvelusetelillä yksityiseltä palvelutuottajalta
TEKNISET PALVELUT			
7 kuntaa (ml. Kuopio) järjestäisi peruskuntamallilla mutta tausta- ja tukipalvelut voivat olla myös alueellisia tai seudullisia: alueyhteistyötä mm. jätehuollossa, hankinnoissa ja kilpailutuksessa, kiinteistö- ja tilapalveluissa, ostopalveluja voidaan käyttää ja lähipalveluja säilytettävä 2 järjestöä (P-S SDP, P-S Vas.) järjestäisivät tekniset palvelut peruskuntamallilla	4 kuntaa näkee aluekuntamallissa etuja mm. jätehuollossa, vesihuolto voisi olla maakunnallinen osakeyhtiö tai aluekunnan vastuulla, kiinteistöhoidossa alueellisesti saavutettaisiin etuja		9 kuntaa järjestäisi nykyisellä kuntamallilla tai lähikuntapalveluna mutta monien palvelujen todetaan edellyttävän kuntayhteistyötä: kaavoitus, rakennustarkastus ja rakennuslupa-asiat, ympäristöasiat, myös ostopalveluja tulee käyttää ja soveltaa jos mahdollista tilaajatuottaja mallia 9 kuntaa arvioi, että monissa toiminnoissa saavutetaan etua liikelaitos tai yhtiömuotoisella toiminnalla: esim. ehdotetaan Pohjois-Savon Kiinteistöt Oy:n perustamista siivous ja kiinteistönhoitopalveluihin, moni kunta (6) arvioi, että vesihuollossa syntyy kunnallisia yhtiöitä pian, myös jätevesihuollossa ja kiinteistöjen hoidossa yhtiö tai liikelaitosmuoto saa kannatusta, jätehuollossa on jo alueellinen yhtiö, ostopalveluna hoidetaan ja voidaan hoitaa monia asioita; mm. metsänhoitopalvelut kolme kuntaa ostaa metsähoitoyhdistyksiltä

HALLINTA JA OHJAUS, KUNNALLINEN DEMOKRATIA

Peruskuntamalli	Aluemalli	Piirimalli	Muu malli
MITEN VARMISTETAAN KANSANVALTAINEN OHJAUS JA EDUSTUKSELLISEN DEMOKRATIAN TOIMIVUUS?			
8 kunnan ja 2 järjestön mielestä demokratia toteutuu parhaiten peruskuntamallissa, kun verotus ja päätösvalta pidetään samalla tasolla, pelisäännöt on oltava kaikille selvät, sähköisiä ym. kansalaisten ja järjestöjen suoria vaikuttamiskeinoja tulee soveltaa enemmän	3 kunnan mukaan demokratia toimii myös aluekuntamallissa kun aluekunnan hallinto valitaan suoralla kansanvaalilla ja verotusoikeus pidetään lähikunnalla, lähikunnan ja aluekunnan työnjako on oltava selkeä ja lähikunnan asema turvattava lailla		11 kunnan mielestä demokratia toteutuu parhaiten nykykuntarakenteella; kuntien pakkoliitokset ovat demokratian pahin uhka muita kommentteja: kun on kysymys lakisääteisistä ja normitetuista asioista, ei demokratialle ole paljon tilaa jos kuntarakenne muuttuu, niin myös demokratiatoimielinten on muututtava esim. aluelautakuntien perustaminen kansalaisten ja käyttäjien suoria vaikutusmahdollisuuksia on lisättävä mallista riippumatta
MILLAISET OLISIVAT ALUEELLANNE EDELLYTYKSET KANSALAISTEN SUORILLE VAIKUTTAMISMAHDOLLISUUKSILLE?			
9 kuntaa arvioi, että nykyisessä kunta- ja palvelurakenteessa vaikutusmahdollisuudet erinomaiset muihin malleihin verrattuna, kuntayhteistyön lisääntyminen ei kavenna mahdollisuuksia, keinoja mm. paikallisvaalit, kuntalaiskyselyt, lähiötuvat, asukasyhdistykset, kaupunginosayhdistykset mielipidekyselyt ja toiminta järjestöissä	3 kuntaa arvioi, että peruskunta on sopiva yksikkö vaikuttamismahdollisuuksille, se on tarpeeksi suuri mutta toisaalta riittävän lähellä kuntalaisia, jolloin syntyy suorat yhteydet luottamushenkilöihin ja viranhaltijoihin, voidaan käyttää sähköisiä osallistumisvälineitä (esim. internet) tai osallistumisen turvaamiseksi tulisi laatia erillinen suunnitelma	2 kuntaa arvioi, että malleilla tai kunta- ja palvelurakennemuutoksella ei ole vaikutusta tai ne eivät tarjoa vaikuttamiseen uusia välineitä, kysymys on enemmän kunnan toimintakulttuurista yksi kunta arvioi, että 5 kuntaa ei vastaa ko. kysymykseen lainkaan	muita kommentteja 4 kunnalta (jotka eivät olleet arvioineet mitään rakennemallia): kuntalaisten osallistumista voisi olla enemmän ja että suoria vaikutusmahdollisuuksia tulisi lisätä, toisaalta kysytään, voiko tu/intressiryhmä ohittaa demokraattisesti valitut toimielimet
ARVIOIKAA ALUEENNE KUNTIEN KYKYÄ MENESTYÄ KUNTAHENKILÖSTÖN SAATAVUUDEN TURVAAMISESSA VV. 2005 - 2015?			
9 kuntaa arvioi, että perusedellytykset henkilöstön saannille ovat kunnassa hyvät tai vähintään kohtalaiset, mutta työskentelyedellytykset ja -olosuhteet on turvattava, kunnat voivat tarjota hyvän asuin ja elinympäristön ja palvelut, jolloin myös maaseutukunta voi olla asumiskuntana houkutteleva, kunnan imago hyvänä työnantajana täytyy pitää yllä, kunnasta lähteville opiskelijoille tulisi pystyä luomaan harjoittelu/työmahdollisuuksia, Kuopion seudun kunnat pitävät alueensa kilpailukykyä henkilöstöstä hyvinä myös tulevaisuudessa, vaikka vallitsee kilpailutilanne mm. Kuopion ja muiden suurempien kaupunkien välillä 7 kuntaa arvioi, että kunta on toistaiseksi saanut henkilöstöä mutta tulevaisuudessa voi olla vaikeuksia ainakin eräiden alojen ammattihenkilöstön osalta (mm. erityisopettajat, lääkärit, sosiaalityöntekijät), tällöin kunta voi joutua kilpailemaan myös palkoilla yksityisen sektorin kanssa, mutta palkkakilpailu edellyttää kunnallisen työn tuottavuuden parantamista, 2 kuntaa arvioi, että riittävän suuret yksiköt tai nykyistä suuremmat parantavat henkilöstön rekrytointimahdollisuuksia; tämä taas edellyttää nykyistä suurempia peruskuntia muita kommentteja: yksi kunta arvioi, että tulee olla valmiuksia rekrytoida myös ulkomailta (esim. lomitustoimessa tästä on hyviä kokemuksia), ansiotaso tulisi saada samalle tasolle yksityisen sektorin kanssa ja samalla tulee huolehtia työmotivaatiosta, yksi kunta arvioi, että tarvitaan positiivista kehitystä muuallakin kuin kunta-alalla, että puolisoiden työmahdollisuudet parnee 2 kuntaa ei vastaa kysymykseen			

Kunta- ja palvelurakennemuutos II vaihe, kysymykset 3.14 – 3.19

3.14 Arvioi mitä edellytyksiä alueellanne on ottaa käyttöön tilaaja-tuottaja-toimintatapoja ja millä toimialoilla?

- Soveltuu isoihin yksiköihin, pitää olla riittävät resurssit, toimii, jos on riittävästi markkinoita
- Pienessä kunnassa on vähän tuottajia ja toimijoiden määrä ja markkinoiden toiminta vaatimatonta. Vaarana on, että kilpailun voittaja saa monopoliaseman
- Välivaihe siirryttäessä ostopalveluihin
- Vaihtuvat sopimukset aiheuttavat tempoilevuutta
- Laadun varmistaminen vaikeaa
- Tehokkaampaa kehittää kuntaorganisaatiota ja kuntayhteistyötä sekä henkilöstöhallintoa
- Alueilla, joissa toimii markkinatuotanto, ei ole perusteltua
- Tilaajatoiminta vaatii osaamista ja riittävää volyyymiä
- Tuntuma tuottamiseen on säilytettävä tilaajapuolella
- Tarkasteltava toimialakohtaisesti niiden toiminnalliset erot huomioiden
- Palveluiden oltava laadukkaita, asiakaslähtöisiä ja edullisempia kuin nykyisin
- Mikäli toimivaa tuotteistamisprosessia ei saada aikaan, edellytykset ovat heikot
- Ongelmana voi olla vaikeimmin järjestettävien palveluiden jääminen kuntien hoidettavaksi
- Tilaaja ja tuottaja on erotettava toisistaan
- Asiakkaiden osallisuuteen ja vaikutusmahdollisuuksiin on kiinnitettävä huomiota
- Ei aina paras mahdollinen
- Kilpailuttamisen hyötyjä pidetään automaattisena, vaikka tutkimustietoa asiasta ei ole
- Periaatteessa soveltuu kaikkeen toimintaan
- Käytössä jo monissa palveluissa ja valmiudet laajentaa mallin käyttöä
- Ei peruskoulutuksessa
- Peruspalveluissa mallin käyttö vaikeaa, tukipalveluissa mahdollista
- Peruskunnissa palveluissa, joissa tuotanto voidaan hoitaa liikelaitosmaisesti
- Tilapalvelut, taloushallinto, ruokahuolto, työterveyspalvelut, lasten päivähoido, vanhustenhoito, perhekotitoiminta, psykososiaalinen työ, siivous-kiinteistönhoito- ja rakennuttamistehtävät, vammaispalvelut, terveydenhuollossa joidenkin tutkimusten tai elektiivisten toimenpiteiden hankkimiseen, maankäytön suunnittelu
- Viranomaispalvelut säilytettävä kunnan palveluna
- Yksityiset palvelut täydentävät kuntien palvelutuotantoa, päätöksenteko tuotantotavoista säilytettävä kunnilla

3.15 Mitä malleja (esim. isäntäkuntamalli, kuntien yhteinen liikelaitos) näette hyväksi käyttää tilaajan ja tuottajan toiminnan järjestämisessä? Miten näitä tulisi mielestänne edelleen kehittää?

- Tilaaja-tuottaja-mallin täytyy olla selkeä, ymmärrettävä ja aitoa lisäarvoa tuottavaa
- Olennaista on luoda ammattitaitoinen ja riippumaton tilaajayksikkö ja toisaalta tuottajapuolelle osaamista
- Kaikkia organisoitumismuotoja on kyettävä arvioimaan kunkin toiminnan erityistarpeen, laajuuden ja luonteen mukaan
- Kaikki kunnan tehtävät ovat ulkoistettavissa, lukuun ottamatta ”demokratiaosiota”
- Suuremmat kuntakoot mahdollistavat tilaaja-tuottajamallin toteuttamisen
- Vasemmistoliitto ei kannata tilaaja-tuottajamallia

Liikelaitos

- Tuottajatoiminnot voidaan hoitaa yhteisen liikelaitoksen kautta niissä palveluissa, joissa asiantuntijoiden osuus on suuri ja toiminta ei vaadi laajaa poliittista perustetta, kuten tekniset palvelut, atk, hallinnon tukipalvelut.
- Kuntien omistama liikelaitos, toimii parhaiten isoissa yksiköissä
  - Ongelmana kilpailutuksen tarve, kun mikään kunta ei omista 100 %:sti
  - Liikelaitoksen toimiminen myös kuntasektorin ulkopuolella
- Kuntien yhteinen liikelaitos ei ole toimiva ratkaisu
- Kuntien tai sairaanhoitopiirien yhteisen liikelaitoksen perustaminen tulee tehdä mahdolliseksi

Isäntäkuntamalli

- Myös isäntäkuntaperiaate on mahdollista.
- Isäntäkuntamalli helpoimmin hallittavissa ja melko selkeä malli mm. kuntapariyhteistyönä, vastuunjaon kannalta selkein
- Isäntäkuntamallissa mm. ALV –käytäntö selvitettävä ennen laajempaa käyttöä
- Pääsääntöisesti isäntäkuntamalli, vahva peruskunta organisoii
- Isäntäkuntamalli on monopolinen toimintatapa ja vaikeasti valvottavissa ja ohjattavissa

Hankintaorganisaatio

- Peruskunta mahdollistaa tilaajatoimintojen järjestämisen laajemmalle pohjalle puhtaassa ostopalvelussa.
- Hankinta voidaan tehdä yhteisen asiantuntijaorganisaation toimesta.
- Käyttökelpoinen, jos kuntien koko säilyy pienenä

Osakeyhtiö

- Kuntaomisteisten osakeyhtiöiden määrä lisääntyy, se on neutraalein ja läpinäkyvin toimintatapa,
- Yhtiömallissa tehokkuutta haetaan ehkä selkeimmin, palkat kilpailukykyisiä
- Muiden osakkaiden mukanaolo tuo tarvittavaa kontrollia
- Yhtiömalli vahvojen peruskuntien yhteistyöhön ja kunnan liikelaitos peruskuntaan

Sopimuspohjainen yhteistyö

- Kuntien sopimusperusteista yhteistyötä palvelujen järjestämisessä ei saa vaikeuttaa
- Kolmannen sektorin palvelumahdollisuudet on myös käytettävä entistä paremmin hyödyksi
- Kuntayhtymä on toimiva ratkaisu erityispalvelujen järjestämisessä

3.16 Millaisia mahdollisuuksia näette kunnan ja yksityisen sekä kunnan ja kolmannen sektorin palvelutuotannon yhteistyön tehostamisessa alueellanne?

- Kunnan ja yksityisen sektorin yhteistyössä on mahdollisuuksia varsinkin tukipalvelujen osalta, mm. tiloimisto
- Pienessä kunnassa markkinat rajallisia
- Kunnan ja kolmannen sektorin yhteistyötä järkevää tehostaa; virkistystoiminta, ohjaus, neuvonta, edunvalvonta ja vertaistuki,

3.17 Millaisia mahdollisuuksia näette kuntien ja valtion palvelutuotannon yhteistyön tehostamisessa?

- Yhteispalvelujärjestelmää tulee kehittää kaikissa palveluissa
- Paljon mahdollisuuksia kaikilla toimialoilla palvelujen säilyttämiseksi lähipalveluina kuntakeskuksissa, valtion paikallishallintoa ei tule supistaa
- Ministeriöiltä siirrettävä tehtäviä maakunnan tasolle ja maakunnasta kihlakunta- ja kuntatasolle
- Osa paljon tukea tarvitsevien palveluista siirrettävä valtion kustannettavaksi, jolloin henkilön saama palvelu ei riipu kunnan taloudellisesta tilanteesta.

3.18 Miten rahoitusvastuu tulee järjestää? Tulisiko piirimallissa rahoituksen perusteena ottaa väestöpohjan ohella huomioon tulopohja?

- Nykyinen malli ei ota riittävästi huomioon ikärakenteen ja sairastavuuden eroja
- Rahoitusmalli ei saa vaarantaa kansalaisten tasa-arvoa
- Tulopohja tulee ottaa huomioon, myös piirimallissa
- Rahoitusvastuu peruskunnilla täydennettynä verotulojen tasausjärjestelmällä
- Aluekuntamallin heikkous on rahoitusvastuun puuttuminen lähikunnilta
- Valtion kannettava suurempi rahoitusvastuu palveluiden järjestämisessä, piirirajat ylittävä ja erikoisen kallis hoito tulee saattaa valtion korvattavaksi
- Palvelujen järjestämis- ja valvontavastuu tulee olla samalla organisaatiolla
- Verotusoikeus tulee säilyä kunnilla
- Piirikuntamallissa rahoitus tulee perustua kiinteään % -osuuteen kunnan verotuloista
- Piirimalli soveltumaton
- Sosiaali- ja terveyspalveluissa Kainuun malli harkitsemisen arvoinen
- Hyvän tulopohjan kunnilta siirtoa huonommille, itsestään selvä asia

- Kuntakohtainen rahoitus tulee perustua käyttöön
- Kuntien kesken tasausjärjestelmä millä tasataan vuosittaisia vaihteluita
- Alueellisesti ei ole perusteltua luoda tulopohjaan perustuvaa tasausjärjestelmää
- Väestöpohja, kiinteä kustannus asukasta kohti
- Rahoituksenperusteissa tulee ottaa huomioon tulopohja, ikärakenne, sairastavuus, koulutustaso, harva asutus, työllisyys
- Piirimallissa huomioitava tulopohjan lisäksi menopohja
- Vasemmistoliitto ei kannata piirimallia

3.19 Millaiset ovat alueenne edellytykset kunnallisen toiminnan tuottavuuden, tehokkuuden ja vaikuttavuuden lisäämiselle vv. 2005 – 2015?

- Mahdollisuuksia ja valmiuksia on
- Edellyttää poliittista yksimielisyyttä ja kuntakohtaisesta ajattelusta luopumista sekä aitoa yhteistyötä ja yhteistoimintaa kuntien välillä
- Työnjakomalli, eli kunnat erikoistuvat kukin parhaaseen osaamiseensa, ja tarjoaisivat sitä muille kunnille
- Subjektiiviset oikeudet, valtion muu normiohjaus ja valtion viranomaisten vaatimukset henkilöstön lisäämisestä ovat suurimmat esteet tuottavuuden ja tehokkuuden lisäämiselle (useita vastauksia)
- Harventamalla palveluverkoston
- Sosiaali- ja terveystalouden osalta parannettava kustannusvaikuttavuutta
- Suoritepohjainen arviointi johtaa harhaan (esim. parannetaan palvelutasoa lisäämällä henkilöstöä, heikennetään tuottavuutta)
- Kun kuntatalouden seuranta ja seurantamittarit ovat selkeitä ja niitä seurataan, niin tehokkuus paranee
- Tahtotila muutokseen ilmenee keskusteluissa ja suunnitelmissa, mutta vähemmän niiden toteuttamisessa
- Tiukka taloudellinen tilanne ehkäisee sellaisten kehittämiskohteiden toteuttamisen parhaalla mahdollisella tavalla, mitkä lisääisivät tuottavuutta
- Kuntien toimintatavat ovat hallintoprosesseihin sidottuja, ja tästä johtuen jäykkiä ja vanhanaikaisia
- Tietotekniikanhyödyntäminen
- Kuntakokoa kasvattamalla ei tehokkuus lisääny ja toiminnot parane
- Toimintojen keskittäminen, suuremmat yksiköt, esim. koulut > 200 opp.
- Tuottavuus, tehokkuus ja vaikuttavuus pitää nähdä laajasti
- Kannustavia palkkausjärjestelmiä käyttöön, kilpailulainsäädännön kehittäminen
- Virtaviivaistamalla tuotantoprosesseja
- Kuntien toiminta ei yksin riitä, tarvitaan valtion vastuun lisäämistä

Kysymys	4.1.		4.2.	4.3.	4.4.		4.5.
Vastaaja	Ensisijainen yhteistyösuunta	Kanta kuntaliitoksiin	Piirikuntamallin pohja, jos tulisi	Aluekuntamallin aluejako, jos tulisi	Seutukuntajaon muutostarve	Muutosesitys/ suunta (tulevaisuudessa)	Maakuntarajan muutostarve
Iisalmi	-	Vapaaehtoisuuden pohjalta keskinäisin sopimuksin	-	-	-	-	-
Juankoski	Ei vastausta	Ei pakkoliitoksia	Ei kiinteää aluejakoa	Pohjois-Savo	Ei tarvetta	Kuopion suunta	Ei tarvetta
Kaavi	Koillis-Savo; ei selkeää yhteistä liitosintressiä	-	Pohjois-Savo ja tiettyihin toimiin Koillis-Savo	Pohjois-Savo	Ei tarvetta	Kuopion suunta	Ei tarvetta
Karttula	Kuopion seudulle kaksi kuntaa. Seutuun liittyisi tällöin tod. näk. nykyisen seudun ulkopuolisia kuntia	-	Pohjois-Savo	Pohjois-Savo	Ei tarvetta	-	Ei tarvetta
Keitele	Väkilukutavoite liian suuri toimivalle kunta-aluejolle	-	Pohjois-Savo tai pohjoinen Keski-Suomi	Pohjois-Savo tai Keski-Suomi	Seutukuntajako on tarpeeton	-	Ei tarvetta, mutta oltava joustava toimintojen suhteen
Kiuruvesi	Asukasluku ei yksin kestävä pohja määrittää kuntakokoa	-	Pohjois-Savo	Malli ei realistinen	Seuturajat kriittiseen tarkasteluun; yhteistyö rajoista välittämättä	-	Ei tarvetta
Kuopio	Toiminnalliset ja luontaiset aluejaotukset, joiden yhtenä tarkastelupohjana työssäkäyntialueet	Avoin vuoropuheluun kuntarakenteen muutoksista	Kolmen piirikunnan malli	Malli ei realistinen	Tarpeet arvioitava määräajoin	Seutuajaotukset työssäkäynti- ja asiointiliikenteen mukaisiksi	Ei ajankohtainen
Lapinlahti	Ei väestöpohjainen; ensisijainen yhteistyösuunta Varpaisjärvi (kuntaparimalli)	Ei liitostavoitteita	Malli ei realistinen	Malli ei realistinen	Tarkastelutarvetta on	Viitostien kehityskäytävä kaiken kehitystyön pohjaksi; nykyrajat liian tiukkoja	-

Leppävirta	Työssäkäynti- ja asiointialueiden pohjalta 5-6 kuntaa (Ylä-Savo, Kuopion seutu, Koillis-Savo, Sisä-Savo ja Varkaus -pohjalta)	-	Pohjois-Savo, mahdollisesti yhdessä Pohjois-Karjalan kanssa	Ensisijaisesti Pohjois-Savo. Toisen avaihtoehtona Itä-Suomeen Kuopion, Mikkelin, Savonlinnan, Joensuun ja Keski-Savon -aluekunnat	On muutostarvetta (nyt osin teennäisiä)	Perustaksi työssäkäynti- ja asiointialueet.	Ei tarvetta
Maaninka	1) Siilinjärven kunta, 2) Lapinlahti ja Varpaisjärvi. Muutoin P-S:ssa Sisä-Savon kesken, Varkauden ympäristö, Koillis-Savo ilman Nilsiä ja Iisalmi (pl. Lapinlahti ja Varpaisjärvi)	-	1) Pohjois-Savo, 2) Ylä-Savo ja loput Pohjois-Savosta 3) seutukuntajako	Pohjois-Savo	Toimintoja ei voi sitoa seutukuntarajaan	-	Ei tarvetta
Nilsiä	Koillis-Savosta Nilsiä Siilinjärven ja Tuusniemi Kuopion suuntaan	Ei pakkoliitoksia	Pohjois-Savo; vähemmän erikoistuneiden palveluiden osalta lähikunnat	Pohjois-Savo	On tarvetta	Koillis-Savo Kuopion seutukuntaan	Ei tarvetta
Pielavesi	Kunnat yhdistyvät joko seudullisesti tai työssäkäyntialueittain	-	Itä-Suomen lääni	Kuopion ympärille rakentuva Pohjois-Savon kunta pl. muutama poikkeus	Ei tarvetta	-	Ei tarvetta
Rautalampi	Ei vastausta	-	-	Mallia voi kehittää, ei kantaa alueeseen	-	-	-
Rautavaara	Ensisijaisesti Koillis-Savo/ osa kunnista Kuopion suuntaan	Ei pakkoliitoksia	Pohjois-Savo ja tiettyihin toimiin Koillis-Savo	Pohjois-Savo	Ei tarvetta	Kuopion suunta	Ei tarvetta
Siilinjärvi	Itsenäinen kunta. Tarvittaessa rakenteellisia muutoksia palveluiden, työn ja toimeentulon turvaamiseksi.	-	Pohjois-Savo	Pohjois-Savo	Ei tarvetta	-	Ei tarvetta

Sonkajärvi	Ylä-Savosta yksi kunta	-	Pohjois-Savo	Kuopion, Iisalmen ja Varkauden ympärille	On tarvetta	Rautavaaran tarkastelu osaksi Ylä-Savo	Ei tarvetta
Suonenjoki	Työssäkäyntiaueuttainen kuntajako (ml. Sisä-Savo)	-	Pohjois-Savo	Kuopio keskeinen malli (Pohjois-Savo)	On muutostarvetta	Pieksänmäki - Varkaus - Heinävesi	Jos riittävän vahvat peruskunnat ei maakunnille jää merkitystä (Pohjois-Savo - Keski-Suomi allianssi?)
Tervo	Seutukuntajaon mukainen (Sisä-Savon osin Kuopioon)	-	Pohjois-Savo tai Kuopio, Iisalmi ja Varkaus vetoiset piirit	Pohjois-Savo	Ei tarvetta	-	Ei tarvetta
Tuusniemi	Tuusniemi liittyisi Kuopion kaupunkiin	Ei pakkoliitoksia	Pohjois-Savo	Pohjois-Savo	On mahdollisesti tarvetta	Tuusniemen kuuluminen Kuopion seutukuntaan (mahd. koko Koillis-Savo)	Ei tarvetta
Varkaus	Yhteistyö Pieksänmäen, Pieksänmaan, Joroisten, Heinäveden ja Leppävirran suuntaan	Yhteistyö Pieksänmäen, Pieksänmaan, Joroisten, Heinäveden ja Leppävirran suuntaan	Pieksänmäki, Pieksänmaa, Joroinen, Heinävesi ja Leppävirta	Pieksänmäki, Pieksänmaa, Joroinen, Heinävesi ja Leppävirta	Muutostarvetta on	Yhteistyö Pieksänmäen, Pieksänmaan, Joroisten, Heinäveden ja Leppävirran suuntaan	Rajan poisto; suuntina Pieksänmäki, Pieksänmaa, Joroinen, Heinävesi
Varpaisjärvi	Väestöpohja väärä; yli 10 000 asukkaan kunnissa tehokkuus heikkenee	Ei kuntaliitostavoitteita kenenkään kanssa	Malli ei realistinen	Malli ei realistinen	Raja ei saa määrittää yhteistyöalueita	-	-
Vesanto	Peruskuntamallissa kuuluminen Kuopion kaupunkiin	"Suur-Kuopio" ainut kuntaliitosvaihto-ehto	-	Pohjois-Savo (Kuopio, shp ja P-S Liitto yhteen)	-	-	-
Vieremä	Kehittyminen omana kuntana	-	Pohjois-Savo	Pohjois-Savo	Ei tarvetta	-	Ei tarvetta
MLL	Seutu- ja työssäkäyntialue pohjaksi kuntarakenteelle	-	Oletetaan ettei malli toteudu	Oletetaan ettei malli toteudu	On muutostarvetta (ehdollisesti)	Jos seutujako ja työssäkäyntialue poikkeavat tulee seuturajaa muuttaa	Tulevaisuudessa vain yksi Itä-Suomen maakunta

STTK	Seuduittain, Kuopion seutu	-	Pohjois-Savo	Asia kuntalaisten päätettäväksi	Ei tarvetta	-	Ei tarvetta
P-S Shp	Kuntarakenne nykyisten talousalueiden pohjalle (Kuopio, Ylä-Savo, Varkaus, Sisä-Savo ja Koillis-Savo)	-	Nykyinen shp-jaotus	Perustaksi kolme kuntaa Kuopion, Iisalmen ja Varkauden ympärille	Ei tarvetta	-	Ei tarvetta
Vaalialan ky	Kuntarakenne muuttunee vastaamaan työssäkäyntiä ja asiontia	-	Nykyinen 43 kunnan muodosta piiri hyvä, joskin voi myös laajeta	Aluekeuntamalli on tarpeeton. Jos sellainen tulisi, se on rakennettava keskustaupunkien ympärille	Ei tarvetta	-	Ei tarvetta
P-S:n SDP	3-5 työssäkäyntialueiden mukaista kuntaa	-	-	-	Pieksänmäen seutu Heinävedelle asiti muodostaa Varkauden suuntaan kokonaisuuden	-	Riittävän suurien peruskuntien jälkeen ei maakunnille jää oleellista roolia. Selviävä laajennettu NUTS II - aluetaso.
P-S:n Vasemmisto	Työssäkäynti- ja asiointialueet kuntarakenteen perustaksi, ei väestömäärä	-	Ei kannata piirimallia	Ei saa estää järkevää kuntarakennetta	Järkevä kuntarakenne	-	Maakuntaraja ei saa estää järkevää kuntarakennetta.
KY	Yksi "suurkunta" tai 3-5 kuntaa/ kuntaryvästä (Kuopio, Ylä-Savo, Varkaus, Sisä-Savo, Koillis-Savo)	-	Pohjois-Savo + Joroinen	Jos ei "suurkuntaa", niin Suur-Kuopio, Ylä-Savo, Varkauden seutu, Sisä-Savo ja Koillis-Savo	-	-	Lähtökohtaisesti nykyinen Pohjois-Savo
SAK	Tarvitaan suurempia ja toimivampia kuntia	Pelkät kuntaliitokset eivät riitä	-	-	-	-	-

	Kuntien määrä ei oleellinen kysymys vaan palveluiden järjestämisasiat; nykyinen rakenne ei vastaa palveluiden järjestämistarpeeseen.						
EK		-	Ei lisäportaita hallintoon	Ei lisäportaita hallintoon	-	-	-
ISO	-	-	-	-	-	-	-
Tiehallinto	-	-	-	-	-	-	-
P-S:n ympäristökeskus	-	-	-	-	-	-	-
Pohjois-Savon Sosiaaliturvayhdists ry (järjestöfoorumi)	-	-	-	-	-	-	-
Sakky	-	-	-	-	-	-	-
Ysakky	-	-	-	-	-	-	-
Savon Yrittäjät ry	-	-	-	-	Varkauden seudulla	Varkauden sudulla Etelä-Savon kunnat tulisi kuukua Varkauden seutun ja siirtää Pohjois-Savon maakuntaan	Varkauden sudulla Etelä-Savon kunnat tulisi kuukua Varkauden seutun ja siirtää Pohjois-Savon maakuntaan
Kehitysvammaisten Pohjois-Savon Tukipiiri ry	-	-	-	-	-	-	-
SuPer	-	-	-	-	-	-	-

KUNTA- JA PALVELURAKENNEUUDISTUS, II VAIHE

5. Mallien kehittäminen ja muu kehittäminen, kysymykset 5.1 – 5.10

Pohjois-Savon Vasemmisto	- kannatettava on vahvoihin peruskuntiin nojaava malli jota kehitettävä edelleen kuntien yhteistyöllä
Pohjois-Savon Ympäristökeskus	-
Kuopion kaupunki	<ul style="list-style-type: none"> - peruskuntamalli nähtävä monipuolisena vaihtoehtona - kolme luontevaa piirikuntaa - aluekuntamallin toteuttaminen ei perusteltua - kokonaisvaltainen, asiakas- ja läheisyysperiaatteen mukainen lähestymistapa ja olemassa olevan tiedon hyödyntäminen olennaista kunta- ja palvelurakenteen kehittämisessä - seutukuntajaotukselle luonteva perusta työssäkäynti- ja asiointiliikenteen mukaiset aluejaotukset
Iisalmen kaupunki	<ul style="list-style-type: none"> - peruskuntamalli soveltuvin tulevaisuuden kunta- ja palvelurakenteiden perusta - tuottavuutta, tehokkuutta ja vaikuttavuutta lisää ns. työnjakomallilla jossa yhteistyökunnat erikoistuvat parhaaseen osaamiseensa
Nilsian kaupunki	<ul style="list-style-type: none"> - ajateltu 20 – 50.000 asukkaan peruskuntamalli ei sovi ko. alueelle - vapaaehtoinen yhteistyö, kaksi kuntapoolia - normien voimakas perkaus - Koillis-Savo tulisi liittää Kuopion seutukuntaan (Nilsia voisi liittyä Siilinjärveen peruskuntaratkaisussa)
Varkauden kaupunki	- piirimallia kehitettäessä maakuntaraja poistettava, Varkauden kaupunki tehnyt esityksen maakuntarajan poistamisesta valtioneuvostolle ja osaltaan edellyttää Pohjois-Savon liiton myös tukevan tekemäänsä esitystä
Suonenjoen kaupunki	<ul style="list-style-type: none"> - kuntarajat ylittävä yhteistyö yhden vahvan peruskunnan mallin pohjalta, maakuntamalli Kuopio-keskeisesti - normiohjaus pitäisi tarkastella kokonaisuudessaan uudestaan
Maaningan kunta	<ul style="list-style-type: none"> - kuntien tutkimustoiminta, joka kohdistuu suoraan kuntien tehokkuuteen, palvelujen laatuun ja yleensä toimintaan kuuluisi esim. Pohjois-Savon liitolle - normien perkaus, subjektiiviset oikeudet arvioitava uudelleen

---

Tuusniemen kunta	<ul style="list-style-type: none"> - nykyinen kuntarakenne paras ja toimivin Koillis-Savossa, suuressa peruskuntamallissa Tuusniemi yhdistyisi Kuopioon asiointi- ja työmatkasuuntautuneisuutensa mukaisesti
Tervon kunta	<ul style="list-style-type: none"> - normien purkamista ja väljentämistä tehtävä - Te-keskusten ja P-S liiton ym. organisaatioiden päällekkäisiä tehtäviä tarkasteltava ja määriteltävä uudelleen
Pohjois-Savon Sosiaalidemokraatit ry	<ul style="list-style-type: none"> - taloudellisten edellytysten turvaamiseksi tasausjärjestelmä peruskuntamallin kehittämisessä - subjektiivisia oikeuksia ja normien madaltamista arvioitava uudelleen - maakuntarajojen madaltaminen ja vaalipiirijaon muutosten ennakointi
Vaalijalan kuntayhtymä	<ul style="list-style-type: none"> - valtion keskus- ja aluehallinnon uudistuksen tulisi kulkea samassa ajallisessa tahdissa kuntien palvelurakennemuutosten kanssa - aluekuntamalli vammaisalan kannalta vieras - nykyisen mallin hallittu kehittäminen paras
Vesannon kunta	<ul style="list-style-type: none"> - mikäli yli 20.000 asukkaan kunnat perustetaan Vesanto katsoo kuuluvansa Kuopion kaupunkiin aluekuntamallissa koko Pohjois-Savo aluekunta - aluekunnan ja lähikunnan työnjako kehitysongelma
Siilinjärven kunta	<ul style="list-style-type: none"> - vapaaehtoisuus kehittämisessä, Siilinjärvi peruskuntana sopivan kokoinen yksikkö kehittämään toimintojaan
Lapinlahden kunta	<ul style="list-style-type: none"> - kaikki esitetyt mallit vaikeuttavat Lapinlahden kunnan kehittämistyötä, käytännöstä vieraantuneiden ministeriöiden ja tutkimusyksiköiden rahoitusta tulisi supistaa
Rautalammin kunta	<ul style="list-style-type: none"> - aluekuntamallin ja peruskuntamallin yhdistelmä voisi olla poliittisesti hyväksyttävä malli maakunnassa
MLL:n Pohjois-Savon piiri	<ul style="list-style-type: none"> - alueen erityispiirteet huomioiva peruskuntaverkosto
Pielaveden kunta	<ul style="list-style-type: none"> - oma malli; seutukuntapohjainen peruskuntamalli työssäkäyntialueittain
Leppävirran kunta	<ul style="list-style-type: none"> - maakuntarajaa ei tarvetta tarkistaa - kannustimet/sanktiot nykyistä laajempaa yhteistyötä kannustamaan, peruskuntamallissa uhkana on aiempien rakenteiden säilyminen ja joustamattomuus

---

Juankosken kaupunki	- peruskuntamalli 20 – 50.000 asukasta ei sovi alueelle lainkaan - kuntaparit, kuntapoolit kehittämisessä tällä hetkellä tärkeimpiä
Kiuruveden kaupunki	- peruskuntamallissa 20.000 hengen asukasmäärä ei ole yksin riittävä peruste, vaan myös kunnan muu rakenne ja asutuksen sijoittuminen ja nyt oleva palveluvarustus merkitseviä tekijöitä
Kuopion Yliopisto	- rakenteen osalta ehkä vahvaan peruskuntaan pohjaava malli realistisin kun väestöpohjat noin 20-40.000 asukasta
Itä-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus	- palvelut tulisi rakentaa asiakaslähtöisesti ja siirryttävä esim elämäntapaajatteluun perustuviin toimintamalleihin

---